

Universitat Autònoma
de Barcelona

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Final de Grau

Resum executiu

Com influencia la masculinitat hegemònica a les actituds escolars de
l'alumnat?

Recerca qualitativa en l'etapa d'educació primària

Autor: Pau Olivella

Tutora: Aina Tarabini

Data d'entrega: 3 de juny de 2020

Grau de Sociologia

L'estudi de les masculinitats és necessari per desemmascarar la força i poder de la masculinitat hegemònica en la nostra societat i com aquesta condiciona el desenvolupament d'una vida plena de les persones. Permet fer visible els rols de gènere, les identitats socials, i les relacions socials de poder no reconegudes en la masculinitat hegemònica del sistema heteropatriarcal. En aquest sentit, la masculinitat juga un paper principal en la construcció d'una identitat escolar, ja que és utilitzada per definir l'actitud escolar de l'alumne en vers l'escola¹.

Els primers estudis sorgeixen de les teories feministes, ja que en redefinir-se les dones, s'obliga als homes a definir-se de nou. La masculinitat doncs, es construeix segons el seu oposat: la feminitat. L'escola juga un paper primordial en la formació i construcció de les masculinitats, ja que és en aquesta on l'alumne passa gran part del seu temps i estableix els vincles socials més forts.

L'objectiu principal de la recerca consisteix en veure quin és el discurs que tenen els i les alumnes en vers la construcció de la seva identitat de gènere; observar d'on provenen les idees que tenen sobre aquesta i veure'n les conseqüències que té en el seu dia a dia. El present estudi també mostra les forces invisibles instaurades en la manera de pensar dels i les alumnes provinents del sistema patriarcal.

La construcció de la masculinitat i els atributs que s'atorguen aquesta no és un fet inherent a la biologia humana, sinó que és apresada i construïda socialment, entre d'altres, a través de l'escola². En particular, la masculinitat hegemònica és construïda en vers la resta de masculinitats; és un ideal utòpic exagerat dels atributs considerats masculins: la violència, el poder, la força, el domini i l'agressivitat.

La relació dels alumnes amb el seu grup d'iguals, les seves experiències i pràctiques donen sentit reafirmen a la definició de la seva identitat masculina i es reafirmen a cada acció. En aquest sentit, l'alumne crea la seva identitat masculina a partir de les seves actituds escolars; entenent aquestes com a èxit i fracàs escolar en clau de rendiment acadèmic. Per això, la hipòtesi central d'aquesta recerca és que l'alumne construirà la seva masculinitat segons l'actitud escolar a la qual aspira.

¹ Perry, P. (2002): *Shades of White in White Kids and Racial Identities in High School*. Duke University Press: Durham, NC

² Alsina, C. & Borrás, L. (2000): «Masculinidad y violencia» a *Nuevas masculinidades*, Icaria ed.: Barcelona

La recerca s'ha realitzat a través d'eines de caràcter qualitatiu; el qüestionari i el grup de discussió, per poder indagar en el discurs diferenciat entre les noies i els nois de 6è de primària, ja que és l'edat que comencen a raonar sobre allò que se'ls presenta com a establert.

Els principals resultats del present estudi demostren que les hipòtesis plantejades a l'inici de la recerca es compleixen: hi ha una clara diferència entre el discurs que fan els nois respecte a les noies.

Pel que fa a la mostra d'emocions en públic, els nois se'n reprimeixen i mostren vergonya, a diferència de les noies, que ho prefereixen fer acompanyades i no els fa vergonya. En la mateixa línia, la divisió sexual del treball s'ha confirmat en el present estudi; les noies aspiren a tenir treballs dedicats a la cura i els nois, treballs que s'atribueixen al sexe masculí i considerats d'èxit laboral.

Un resultat curiós ha estat el que fa referència als ídols: les noies idolatren persones de la seva vida quotidiana, a diferència dels nois que idolatren a famosos i homes reconeguts socialment pel seu èxit (econòmic, laboral, esportiu, etc.).

En referència a la definició de la masculinitat de l'alumne segons l'actitud escolar que aspira, l'estudi demostra com els nois es veuen condicionats per aquest ideal de masculinitat hegemònica. Creuen fermament que el que mostra actituds clarament masculines, no podrà obtenir l'èxit escolar.

A tall de conclusió, podem concloure dient que l'estudi ha demostrat, un cop més, com l'escola i el grup d'iguals intervenen i condicionen la construcció de la masculinitat i com les característiques dels atributs de la masculinitat hegemònica modifiquen la trajectòria acadèmica de l'alumne per les creences imposades pel sistema patriarcal.

Per finalitzar, i com a noves línies per a seguir investigant, considero que seria oportú aprofundir en els aspectes analitzats fins al moment i entrevistar als docents – i entrenadors/es de les activitats extraescolars – en futures recerques per analitzar la seva influència en la construcció de la masculinitat i feminitat de l'alumnat en l'educació primària, per poder pal·liar aquesta violència simbòlica del sistema patriarcal.